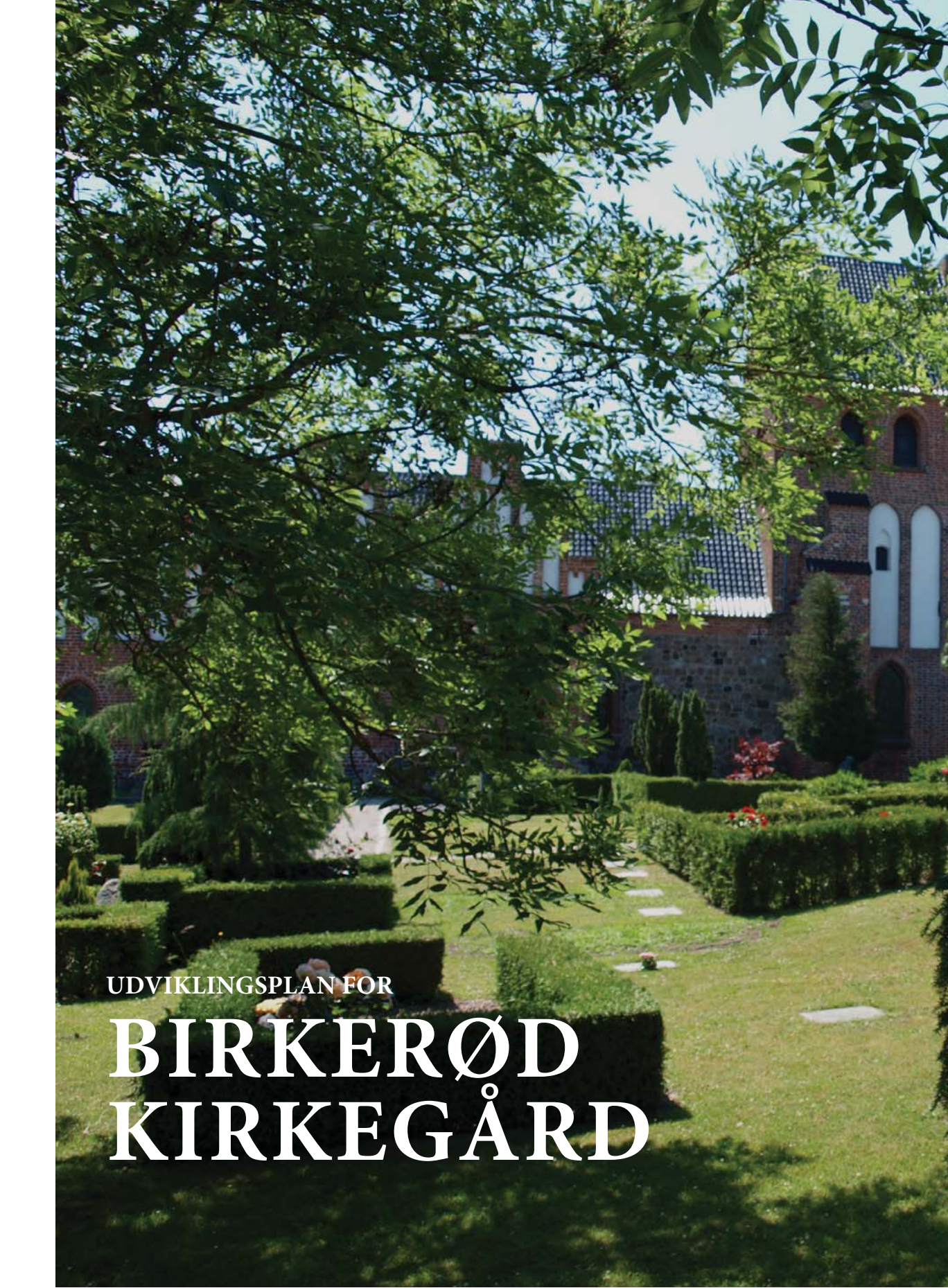

UDVIKLINGSPLAN FOR

BIRKERØD KIRKEGÅRD

NOVEMBER 2021

RUDERSDAL
KOMMUNE

UDVIKLINGSPLAN FOR BIRKERØD KIRKEGÅRD 2021-2061

Udarbejdet af Opland og Rudersdal Kommune, Teknik og Miljø – Natur, Park og Miljø og Rudersdal Drift, 2021.

Kort

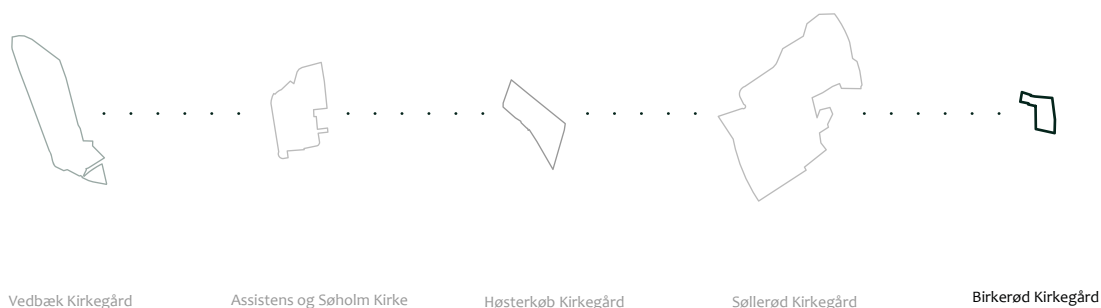
Udviklingsplanen indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering: KORT1, KORT2, og KORT3. Juli 2020.

Foto

Opland

INDHOLD

Læsevejledning	2
KAPITEL 1 – VISION, UDFORDRING OG STRATEGIER	4
Indledning	5
Vision	7
Sammenfatning	9
Hovedgreb	11
KAPITEL 2 – UDVIKLINGSPLAN FOR BIRKERØD KIRKEGÅRD	14
Landskab	15
Kulturhistorie	15
Bæredygtighed og biodiversitet	16
Anvendelse og rekreative muligheder	16
Implementering	25
Økonomi	27
Udviklingsplan i etaper	28
Plantekatalog	29
KAPITEL 3 – ANALYSE	32
Eksisterende forhold	33
Gravforhold - behov, typer og tendenser	37
Bilag 1 - Historisk udvikling	40
Bilag 2 - Etapevis udvikling	41
Bilag 3 - Etapevis udvikling (Kort)	43

LÆSEVEJLEDNING

Nærværende udviklingsplan består af en helhedsorienteret gennemgang af 5 kirkegårde i Rudersdal Kommune. For hver kirkegård beskrives den overordnede vision og strategi, der fremover bliver den kendetegnende udvikling for den enkelte kirkegård.

Følgende er en kort introduktion til udviklingsplanens tre kapitler.

Kapitel 1 er en gennemgang af projektets vision, udfordringer og strategiske retninger, hvor læseren indføres i baggrunden for projektet.

Kapitel 2 beskæftiger sig med forslaget til udviklingsplanen og den anbefalede strategi med de punkter, der vil skabe mest synlig værdi og størst strukturel klarhed. Til strategien er der knyttet en række overordnede retningslinjer med tilhørende tiltag og indsatser med overskrifterne: 1- Landskab, 2- Kulturhistorie, 3- Bæredygtighed-Biodiversitet, samt 4- Re-kreative muligheder. Efterfølgende beskriver udviklingsplanen de forhold, der bør prioriteres som delmål og med fordel kan indgå i en etapeplan samt i hvilken takt, elementerne bør udvikle sig indenfor de økonomiske rammer, der er til rådighed. Afslutningsvis bringes et plantekatalog med oplæg til valg af beplantning i realisering af udviklingsplanen.

Kapitel 3 beskriver projektområdet med den historiske kontekst samt en kondenseret udgave af tekniske forudsætninger, registreringer og faglige analyser, der ligger til grund for det samlede forslag.

Der vises kort, skitser, inspirationsbilleder og principper, der illustrerer, hvordan intentionerne i udviklingsplanen kan blive gennemført.

Bilag 1 omfatter topografisk udvikling vist på historiske kort. Bilag 2 og 3 omfatter forslag til kronologisk implementering af udviklingsplanen med udgangspunkt i det samlede årlige budget for de fem kirkegårde.

KILDER:

Opgavebeskrivelse for udviklingsplan for Rudersdal Kommunes kirkegårde.

FOTO:
Birkerød Kirke i baggrunden.

KAPITEL 1 – VISION, UDFORDRING OG STRATEGIER

INDLEDNING

De danske kirkegårde er kulturarv, de formidler samfundets udvikling, historiske epoker og private minder. Men de er samtidig levende kulturhistorie, og udvikler sig i takt med de mennesker der bruger kirkegårdene, og den samtid de er en del af. Kulturarven kan læses i kirkegårdens indretning, de tidstypiske gravsteder og de bevaringsværdige bygninger. Den levende kulturhistorie kommer til udtryk i typen af gravsteder, der efterspørges i dag, fremkomsten af nye begravelsesceremonier og et tiltagende ønske om muligheden for rekreativ brug af kirkegårdene.

BEHOV FOR UDVIKLINGSPLANER

Generelt har der i Danmark været en nedgang i kistebegravelser igennem de seneste mange år. Dette gælder også for Rudersdal Kirkegårde, men niveauet for kistebegravelser er relativt højt ved Rudersdal Kirkegårde, hvor der gennemsnitligt er 1 kistebegravelse ugentligt. Dette tal har været stabilt over en længere årrække. Samlet er der ca. 40-55 kistebegravelser og 430-470 urnebegravelser årligt i Rudersdal Kommune. I takt med at begravelsesmønstret ændrer sig fra kistebegravelser mod urnenedsættelser, udvikler der sig et behov for at gentænke tilgangen til kirkegårdenes planlægning, pleje og brug. Det gælder for beplantning, placering af gravsteder og de rekreative forhold på kirkegårdene.

I udviklingen af kommunens kirkegårde, er det vigtigt at fastslå, at Rudersdal Kommune er en kommune i vækst. Det anslås i 'Befolkningsprognose 2020-2032 for Rudersdal Kommune' at der frem mod 2032 vil være en stigning på 1.400, særligt ældre, borgere i kommunen. Antallet af dødsfald i kommunen, og dermed potentielle begravelser, kan altså ikke forventes at falde, hvorfor udviklingsplanerne må rumme plads til fremtidig udvikling i begravelsesmønstret.

FREMTIDENS KIRKEGÅRD

Denne udviklingsplan skal, med bæredygtighed for øje, udpege en overordnet retning og styring af kirkegårdenes fremtidige udvikling. Udviklingsplanen sikrer, at nye behov og ønsker bliver tænkt sammen med de eksisterende rammer på en måde, der tilgodeser kirkegårdens primære rolle som begravelsesplads og værner om de kulturhistoriske og landskabelige værdier.

Udviklingsplanen tager stilling til 'LANDSKAB', 'KULTURHISTORIE', 'BÆREDYGTIGHED, BIODIVERSITET, DRIFT & PLEJE', samt 'ANVENDELSE OG REKREATIVE TILTAG'. Udviklingsplanen udpeger afslutningsvis en etapeinddelt tilgang til det videre arbejde, funderet på den økonomiske ramme anvist af Rudersdal Kommune.

*Kilder:
Opgavebeskrivelse for udviklingsplan for Rudersdal Kommunes kirkegårde
Befolkningsprognose 2020-2032, Rudersdal Kommune*

VISION

Udviklingsplanen er baseret på en samlet analyse af kirkegårdens nuværende tilstand og dens (kultur-)historie. Analysen fører frem til en samlet vurdering af udfordringer og potentialer.

Målet er, at kirkegården fremover skal kunne imødekomme borgernes ønsker til alsidige gravstedsformer; være en naturlig del af borgernes rekreative liv; og samtidig understøtte biodiversiteten i kommunen generelt.

Udviklingsplanen forholder sig til en samlet tidshorisont på 40 år, og fremhæver her indledningsvist kirkegårdens væsentlige udfordringer.

På baggrund af disse udfordringer fremkommer fire strategiske retninger for udviklingen af Birkerød Kirkegård. Her skabes mulighed for at udnytte de iboende ressourcer og attraktioner, med sigte på øget rekreativ anvendelse i udvalgte områder.

Kirkegårdsparken bliver et synligt aktiv i den centrale del af byen, og bliver valgt som en del af ruten mellem byens grønne områder (Birkerødbåndet).

Kistebegravelse henvises - i udgangspunktet - til områder med 'Karakter af HAVE', imens urnenedsættelser prioriteres i områder med 'Karakter af PARK'.

FIRE VÆSENTLIGE UDFORDRINGER

1. Parkeringsarealet øst for kirkegården
2. Manglende rumlighed og struktur i beplantningen
3. Mange små individuelle gravsteder og et stort antal plejekrævende klippede hække
4. Ingen sammenhæng med Cathrinelystparken og Præstegårdshaven

FIRE STRATEGISKE RETNINGER

1. Kirkegården bliver afgrænset mod den østlige side med afskærmende randplantning
2. Beplantningsstrukturen forenkles for at fremhæve identitet og særpræg
3. Hækstrukturen forenkles i et samlende greb
4. Kirkegårdens beliggenhed udnyttes med forenklet stisystem

SAMMENFATNING

Udviklingsplanen forholder sig analytisk til de eksisterende forhold og fremhæver Birkerød Kirkegårds væsentlige udfordringer som værende:

- Manglende afgrænsning til parkeringsarealet øst for kirkegården
- Manglende rumlighed og struktur i beplantningen
- Mange små individuelle gravsteder og et stort antal plejekrævende klippede hække
- Ingen sammenhæng med Cathrinelystparken og Præstegårdshaven

På baggrund af disse udfordringer anbefales fire strategiske retninger for Birkerød Kirkegård, der bør følges i en etapevis udvikling frem mod 2061:

- Kirkegården bliver afgrænset mod den østlige side med afskærmende randplantning
- Beplantningsstrukturen forenkles for at fremhæve identitet og særpræg
- Hækstrukturen forenkles i et samlende greb
- Kirkegårdens beliggenhed udnyttes med forenklet stisystem

De strategiske retninger søger at udnytte det store potentiale på Birkerød Kirkegårds som både begravelsesplads, rekreativ park og naturområde.

Rudersdal Kommune ønsker at udvikle kirkegården, så den til enhver tid kan møde samtidens behov og ønsker mht. begravelse og rekreativ anvendelse samtidig med, at der værnes om kirkegårdens bestående kvaliteter og funktion som mindsted.

Der kan fortsat begraves på kirkegården.

TILTAG

Kirkegårdens flade omlægges på sigt fra grus til græs, for at samle arealet i et mere roligt udtryk der kræver mindre drift.

Gravsteder bibeholdes som individuelle enheder, dog på sigt med en beplantning der ikke er individuel, men i stedet et samlende staudedække omkranset af stramme hække. Dette greb giver en fleksibilitet i gravstedsstrukturen og letter driften.

Kirkegården vil på sigt opleves som en mosaik af gravsteder i sammenhængende bede med en bund af stauder omkranset af klippede hække.

Bevaringsværdige gravsteder får plads som vigtige kulturhistoriske monumenter og fremstår intakte i mosaikstrukturen.

Kirkegården bliver afgrænset mod den østlige side med afskærmende randplantning for at skabe visuel ro omkring kirkegårdens rum.

Beplantningsstrukturen forenkles for at fremhæve identitet og særpræg på Birkerød Kirkegård.

Stisystemet forenkles og tydeliggøres for at lette orienteringen og invitere til gåture igennem kirkegården.

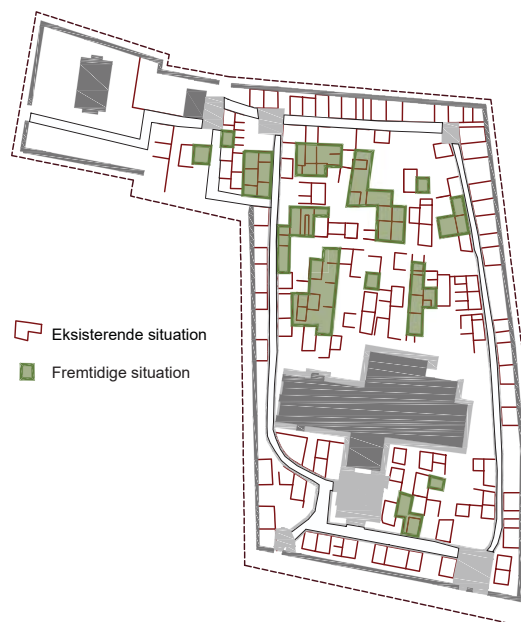

DIAGRAM:
Gravstedsstrukturen går fra de små hække der markerer hvert enkelt gravsted, til samlende flader der forener et beplantningsudtryk for flere gravsteder.

EKSISTERENDE SITUATION, 2021

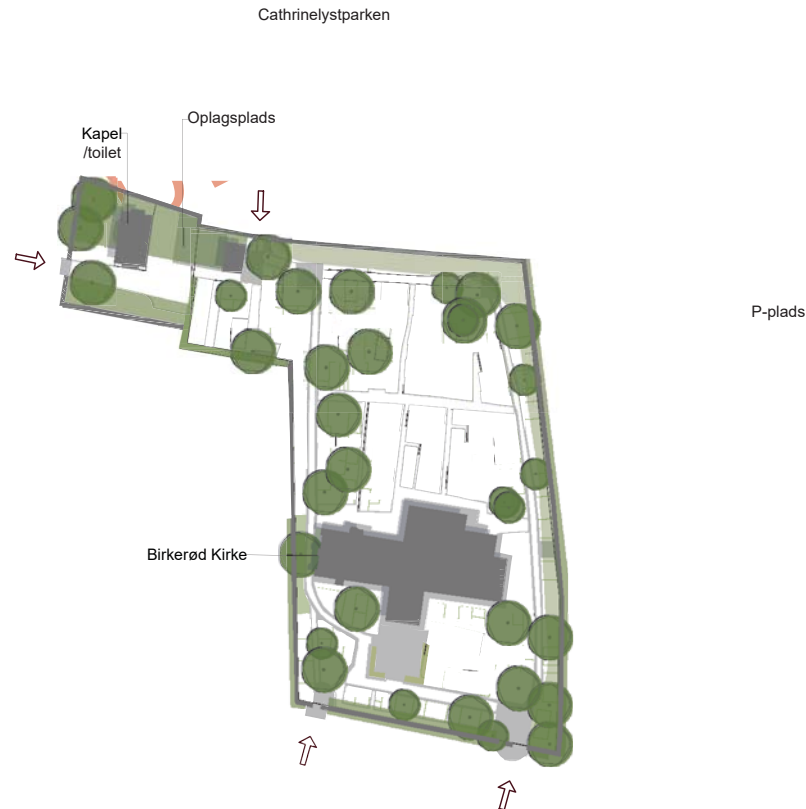

DIAGRAM:
I dag er kirkegården præget af et væld af små enheder og en gennemgående grusbelægning.

FREMTIDIG SITUATION, 2061

DIAGRAM:
Over de næste 40 år skal kirkegården udvikles frem mod et roligere, grønnere og enklere udtryk.

HOVEDGREB

Birkerød Kirkegård gentænkes som et parkområde med forskellige oplevelser. Dette får flere til at benytte området rekreativt, og det skaber bedre fysisk og visuel sammenhæng til de omkringliggende grønne områder i Cathrinelystparken og Præstegårdshaven.

Kirkegården bliver mere harmonisk og grøn, og samtidig nemmere at vedligeholde. Dog skal eksisterende særpræg og kvaliteter fastholdes og fremhæves da de er med til at gøre Birkerød Kirkegård til et besøgsværdigt sted.

Generelt bliver karakteren af kirkegården et parkpræget område hvor kirkegårdens kulturmiljø bevares. Historien ses som mindre mosaikker af gravsteder i MOSAIKHAVEN. Mosaikkerne er omkranset af klippede takshække, der markerer de gamle strukturer og gravsteder.

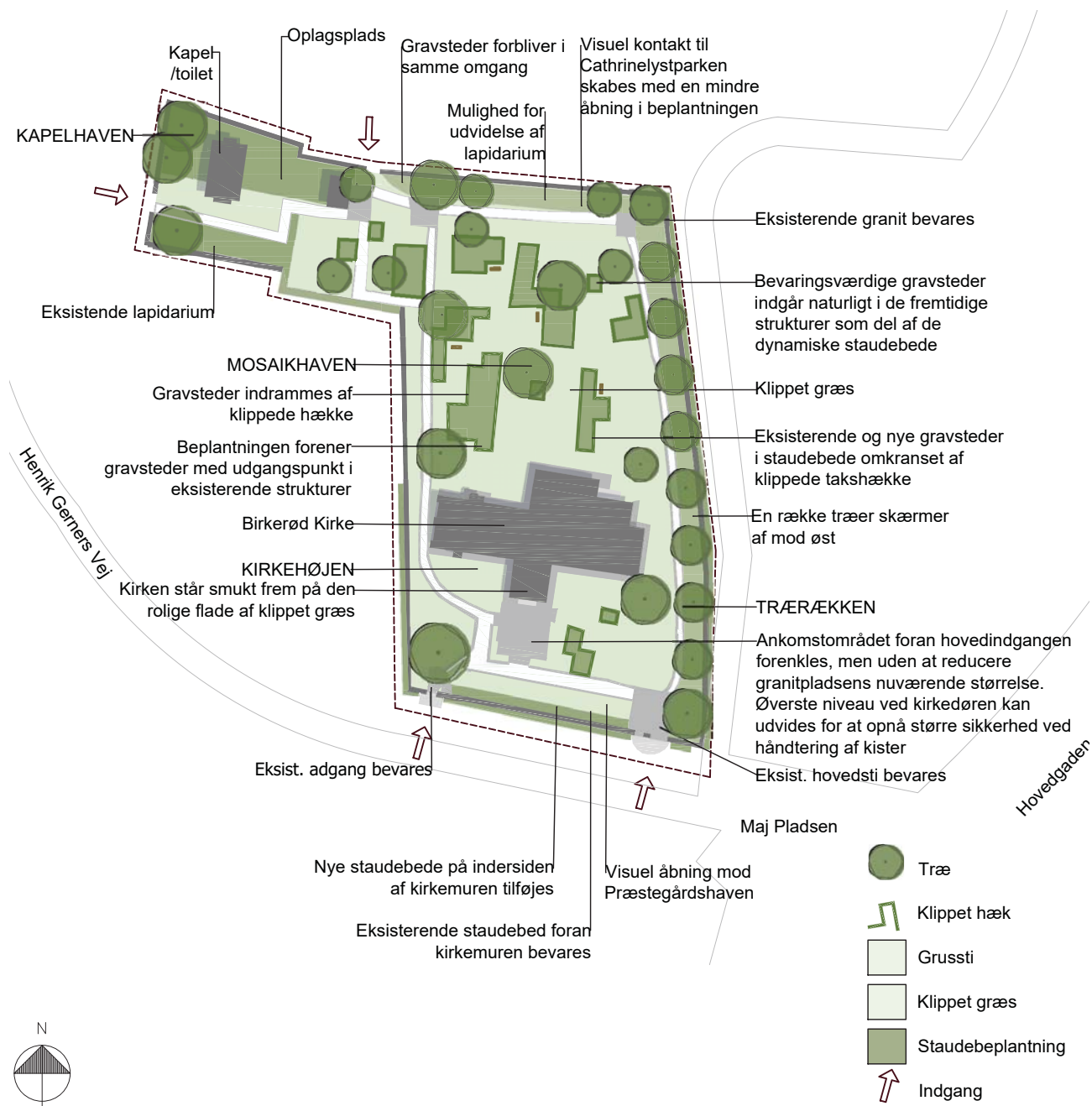
Den nuværende brolagte sti fra Henrik Gerners Vej til forpladsen bevares, ligesom den gennemgående grusbelagte sti mellem forpladsen og sognegården bevares for at sikre den nuværende fremkommelighed. Den gennemgående grusbelagte sti langs med kirkegårdsmuren bevares også.

KIRKEHØJEN – Kirken og fladen omkring kirken får en central betydning i parken: Området udgør orienteringspunkt og opnår en styrket karakter ved at friholde kikket til kirken fra hovedgaden. Kirkegårdens rum forstærkes yderligere ved at styrke periferien mod øst med ensartede løvtræer langs muren. På ydersiden af muren bliver de smukke kampesten friholdt for eksisterende klippede takshække mens bunden af stauder består og bidrager med grønne arealer i byrummet.

Ankomstområdet foran hovedindgangen bevares, og det foreslåes at øverste niveau ved kirkedøren udvides for at opnå større sikkerhed ved håndtering af kister.

TRÆRÆKKEN langs kirkegårdsmurens østside er placeret i en bund af stauder som randplantning, der indrammer kirkegården mod parkeringspladsen. Trærækken består af én træart som et stærkt og præcist arkitektonisk element.

Kirkegårdens lapidarium er placeret i KAPELHAVEN, men fortsættes ud i MOSAIKHAVENs nordlige del. Igennem hele MOSAIKHAVEN ses bevaringsværdige gravsteder, der fremhæves som fragmenter i formidlingen af kirkegårdens historie. Mellem gravstederne i MOSAIKHAVEN bliver der etableret letløvede træer som giver et smukt skyggespil til græsfladen.

0 50 m

PLAN, 1:1000.
Illustrationsplan for Birkerød Kirkegård 2061.

KAPITEL 2 – UDVIKLINGSPLAN FOR BIRKERØD KIRKEGÅRD

LANDSKAB

På Birkerød Kirkegård arbejdes der med to grundlæggende beplantningskarakterer (PARK og HAVE). Centralt på kirkegården er det havekarakterens intimitet, der sigtes mod. Med havekarakteren dyrkes kirkegårdens intime skala og der arbejdes med at skabe veldefinerede rum. En samlende beplantning af bunddækkende stauder forener gravsteder i et fælles udtryk. Felterne omkranses af en samlende hækstruktur der er med til at definere rummene. Hækstrukturen tager udgangspunkt i en forenkling af de eksisterende hække. Gravstederne bibeholdes som individuelle enheder, men beplantningen samler felterne i et fælles udtryk.

Mod øst udnyttes parkkarakterens lundudtryk til at skabe en skærmende randbeplantning med varierende blomstrende træer. Trærækken af ensartede løvtræer tilfører en præcis og veldefineret afgrænsning af kirkegården - som er så karakteristisk ved de gamle middelalderkirkegårde i Danmark. Samtidig skærmer beplantningen mod den eksterne parkeringsplads.

Omkring kapellet fortsættes parkpræget fra øst, og der arbejdes med større flader i et mindre defineret udtryk end i området med havekarakter.

KULTURHISTORIE

Birkerød Kirkegård (tidligere Birkerød Gl. Kirkegård) er opført i 1100-tallet. Kirkegården antages at stamme fra samme tidsperiode. Birkerød Kirkegård var langt op i tiden det eneste sted, sognets indbyggere kunne blive begravet.

Kirkegården består i dag af fire afdelinger til både kiste- og urnegravsteder. Gravstederne er typisk omkranset af hæk, eller anlagt i et græsareal. På grund af vanskelige jordbundsforhold på stedet og ændrede begravelsesskikke i samfundet vedtog Byrådet i Birkerød Kommune i 1994 en renoveringsplan udarbejdet af landskabsarkitekt Knud Lund-Sørensen, der skulle forbedre kirkegårdens fremtidige benyttelse og udseende. Som en del af planen blev det besluttet, at gravsteder erhvervet efter 1994 udelukkende kunne benyttes til nedsætning af urner. De gamle traditionelle kistegravsteder, der stadig er i brug, kan anvendes til kistebegravelser.

Birkerød Kirke har i dag mange handlinger og er et populært valg, da den er nemt tilgængelig og har en god beliggenhed i byen.

TILTAG OG INDSATSER

- Forenkle og forene kirkegårdens udtryk
- Fremhæve gennemgående hovedstier der binder området sammen
- Fremhæve kirken som orienteringspunkt ved at forsimple den omgivende beplantning
- Styrke koblingen til de grønne områder Cathrinelystparken og Præstegårdshaven med udsyn og åbninger
- Styrke afgrænsningen af kirkegården mod øst med beplantning
- Udvælge træer der skal bevares og fremelskes samt indplante nye karaktergivende træer

TILTAG OG INDSATSER

- Bevaringsværdige gravsteder indgår naturligt på kirkegården
- Kirkegårdens vigtigste kulturhistoriske strukturer og træk bevares
- Kirken fremstår tydeligere som hjertet på kirkegården
- Samling af ældre gravsten i lapidarium på græstæppe

BÆREDYGTIGHED OG BIODIVERSITET

Birkerød Kirkegård bliver et grønt og frodigt område med forskellig beplantning i større flader af staudebede der forholder sig til gravstedsstrukturen som den ser ud i dag. Variationen er med til at sikre et vist niveau af biodiversitet. Ved fremadrettet at give mere plads til naturens processer igennem en mere ekstensiv pleje i udvalgte områder, kan betingelserne for en højere grad af biodiversitet forbedres. Ved at etablere flere naturprægede områder, ekstensiveres driften og der skabes nye muligheder for oplevelser og gravstedsformer. Generelt skal der bygges videre på de eksisterende landskabelige og beplantningsmæssige kvaliteter, men enkelte steder er der behov for renovering og supplerende indplantninger.

BÆREDYGTIGHED

Det primære tiltag i relation til bæredygtighed er at fastholde hele kirkegårdens areal som et grønt område. Herved kan kirkegården fortsat bidrage med nedsivning af regnvand, lagring af CO₂ og understøttelse af naturlige processer. Et led i denne udviklingsplan er at driften løbende omlægges så også pleje af kirkegården bliver bæredygtig, - både økologisk og økonomisk.

BIODIVERSITET

Kirkegårdens biodiversitet øges gennem etablering af nye landskabskarakterer og biotoper med plads til variation i plantearter. Variationen sikres ved at de forskellige områder tilbyder forskellige artssammensætninger og lys/skyggeforhold. Dette medvirker til at skabe afvekslende levesteder for insekter, fugle og dyr. Ved etablering af PARK anvendes delvist hjemmehørende arter med blomstring og frugtsætning, der er attraktive for dyrelivet. Her kan også etableres områder med enggræs og opvækst af blomstrende urter, der tiltrækker insekter og de efterfølgende led i den naturlige fødekæde.

ANVENDELSE OG REKREATIVE MULIGHEDER

BEGRAVELSESPLADS

Birkerød Kirkegård skal fremover primært anvendes som et mindre parkområde, hvor brugen af kirken til kirkelige handlinger, samt kirkegården til begravelse, er mulig. Fremadrettet bliver Birkerød Kirkegård bevaret som et kulturhistorisk anlæg og aktiv kirkegård. Hvis gravsteder hjemfalder og ikke fornyes, kan udvalgte arealer omlægges, så de er med til at højne kirkegårdens rekreative værdi. For hele kirkegården gælder det, at området bliver udviklet med karakter af HAVE og PARK, hvor der er tydeligere spor fra kirkegårdens historie med bevarede gravsteder og beplantningsstrukturer.

Der kan fortsat begraves på kirkegården som hidtil.

TILTAG OG INDSATSER

- Omlægning af arealer til mindre driftskrævende elementer
- Fokusering af indsatsen i driften, så den tilgodeser mere ekstensiv drift og pleje
- I områder med 'karakter af HAVE' styrkes den store variation i plantesammensætningen
- I området med 'karakter af PARK' indarbejdes en mere ekstensiv pleje hvilket giver plads til en højere grad af biologisk mangfoldighed
- Der stiles efter at implementere forslag til grønne handlinger, som Grøn Kirke har udarbejdet
- Mere plads til vild natur og biologisk mangfoldighed

TILTAG OG INDSATSER

- Samlende beplantningsudtryk der forener de eksisterende gravsteder
- Udpegning af bevaringsværdige gravsteder
- Udvalgte områder til ophold og rekreation der giver mere liv på kirkegården
- Arealer med fokus på rekreativt ophold bliver forenet med kirkegårdens funktion som begravelsesplads
- Bedre og tydelige åbninger ind til kirkegården
- Forbedret indgangs- og adgangsforhold rundt på kirkegården
- Mulighed for at lave en bedre sammenhæng til Cathrinelystparken og Præstegårdshaven

BEPLANTNINGSUDTRYK

Beplantningsudtrykket på kirkegårdene i Rudersdal Kommune kendetegnes af stor variation; både fra kirkegård til kirkegård, men også fra afdeling til afdeling. Fremadrettet skal denne variation have plads til at bestå, samtidig med at kirkegårdene udvikles og driften lettes. Det anbefales, at der for alle fem kirkegårde arbejdes med tre grundlæggende beplantningstypologier (SKOV, PARK, HAVE) Disse tre beplantningstypologier opdeles hver i to undertypologier.

Ved at arbejde med 'typologier' og 'undertypologier' sikres en overordnet ramme for forståelsen af drift og udtryk, samtidig med at der gives plads til de individuelle afdelingers særkende.

På Birkerød Kirkegård arbejdes der med typologierne 'PARK' og 'HAVE'.

PARK

- Lund
- Solitærtræer og trægrupper

HAVE

- Den høje have
- Den lave have

FOTO:
Referencefoto. På sigt bliver der plads til større artsvariation.

FOTO:
Referencetoto. Lavere driftstryk kan give mulighed for øget biodiversitet.

PARK

LUND

Monokulturer af særligt karaktergivende træer eller buske, plantet uden et tydeligt system. Der vælges træer og buske, som giver et flot ensartet udtryk i blade, bark og grenfarver, - eller som har en særlig blomstring eller frugtsætning. Lunden har en markant, tæt fremtoning, der dog er mere rolig og tæmmet i udtrykket, end skoven. En flade af græs eller lavere bunddække binder området sammen.

FOTO:
Referencefoto. Lunde af træer med lavere bunddække, der binder området sammen.

Løn
Æble
Kirsebær
Pil

Eg
Blomme
Kvæde
Kornel
Valnød

FOTO:
Referencefoto. Underbeplantning af stauder formidler skala og giver varierede oplevelser.

TRÆGRUPPER OG SOLITÆRTRÆER

Ensartede eller blandede træarter, der placeres uden system i grupper og enkeltvis som solitærtræer. Den tilsyneladende tilfældige placering bidrager til et naturligt og selvgroet udtryk, og her er plads til, at enkelte solitærtræer kan markere sig som karaktertræer. En flade af græs eller lavere bunddække binder området sammen.

HAVE

DEN HØJE HAVE

Ensartede mindre træer plantet i tydelige strukturer, der giver det enkelte gravrum et stringent og roligt udtryk. Plantningen består her typisk af blomstrende træer, og fladen af klippet græs eller lavere bunddække, der binder området sammen.

FOTO:
Referencefoto. Mindre blomstrende træer og den ensartede flade i typologien HAVE.

Bærmispel
Kornel
Æblekvæde
Taks

Bærmispel
Kornel
Æblekvæde

FOTO:
Referencefoto. Præcise hække markerer de historiske gravstedsstrukturer, imens den nye beplantning bløder udtrykket op.

DEN LAVE HAVE

Et roligt og intimt udtryk, der minder om den traditionelle danske kirkegård. Hækkene er i denne typologi det afgørende strukturerende element, men der kan også anvendes fritvoksende buske, stauder, løg, bunddække og solitære træer. Stisystemer i perlegrus eller klippet græs og gravsteder i perlegrus eller bunddække er gennemgående her.

FOTO:
Referencefoto. Hækkene er fortsat aftryk af de traditionelle
gravsteder i typologien HAVE.

FOTO:
Referencefoto. Enkelte solitærtræer markerer sig i et ellers selv-
groet udtryk i typologien PARK.

FOTO:
Referencefoto. Frodige staudebete erstatter perlegrus på gravsteder, og giver både biodiversitet og sanselige oplevelser.

FOTO:
Referencefoto. Smukt og dynamisk farvespil i strukturerende stau-
debed.

FOTO:
Referencefoto. Eksempel på oprindelig gravsstedstruktur
indeholdt i ny staudebeplantning.

FOTO:
Referencefoto. Store flader af stauder må gerne have et mere vildt
udtryk. Det letter plejen og højner artsdiversiteten.

REKREATIVE MULIGHEDER

Den overordnede strategi for Birkerød Kirkegård udspringer fra den præmis, at udviklingen af kirkegårdene sker i respekt for eksisterende praksisser og kvaliteter. Kirkegårdens brugere har behov for at opleve omgivelser præget af tidløshed og kontinuitet, hvor der værnes om den særlige stemning, som har kendetegnet kirkegårdene gennem århundreder.

Det er på denne baggrund, at der er naturlige begrænsninger for, hvordan kirkegården kan anvendes rekreativt. På kirkegårdene i Rudersdal vil der generelt ikke være belæg for at indrette delområder til egentlige parker med forskellige aktiviteter, som det er kendt fra de større bykirkegårde. Der er i Rudersdal Kommune store grønne tilgængelige områder og en stor del af befolkningen har adgang til egen have. Kirkegårdene er i sig selv allerede rekreative områder.

Med implementeringen af udviklingsplanen vil de rekreative værdier dog øges markant.

Eksempler på rekreative muligheder på kirkegården:
gå tur
gennemfartsrute som gående
se på fugle og planter
sidde på en bænk
opsætte bistader
plukke blomster fra 'fællesområder'
ophænge fuglekasser
studere gravminder/lokalhistorie

Principper fra teraphaver er på vej ind i kirkegårdsdriften flere steder i Danmark, dels i erkendelse af, at mennesker i sorg og mennesker med stress deler en række symptomer, hvorfor dét at etablere stressreducerende grønne omgivelser herunder områder med vild vegetation, artsrigdom, trygge og afskærmede omgivelser også kan komme kirkegårdenes primære brugergruppe til gavn.

Principperne fra teraphaverne kan altså spille positivt sammen med den fremtidige udvikling af Rudersdals Kirkegårde. Et udtryk, der bliver mere vildtvoksende med en større artsrigdom i samspil med det trygge og afskærmede. Udviklingsplanenernes grundlæggende greb er, at man med beplantningen skal søge at skærme de aktive gravstedsarealer fra udenomsarealerne, som derved vil få en mere rekreativ funktion i årtierne fremover.

De mindre rekreative haverum bliver designet og indrettet med inspiration i teraphaverne så de opfordrer besøgende til at bevæge sig ad en rekreativ rute på kirkegården. Der vil være mulighed for at de besøgende på egen hånd kan bruge rummene til egen omsorg, restitution, ro og fordybelse og finde de haverum der er formgivet til netop dette og passer til den enkeltes behov.

De rekreative rum kan indrettes med udgangspunkt i udvalgte overskrifter:

Rumligt - En følelse af at komme ind i en anden verden. Følelsen af at der er mere at opleve på området, end man kan se ved første øjekast. Området skal være tydeligt afgrænset, samtidig med at det skal virke langstrakt og let fremkommeligt.
Parameter; en kontrast til byen, ingen urbane lyde.

Kulturhistorisk - Et sted der fascinerer ved oplevelsen af en svunden tid. At man kan aflæse samfundets udvikling for at føle en samhørighed og identitet med sine omgivelser.
Parameter; kulturhistoriske spor, information om området.

Samvær - Et område hvor man kan møde andre. Ord der knytter sig til denne karakter er: Folkeliv, aktiviteter, servering, evt. underholdning, tæt atmosfære.
Parameter; tilgængelighed.

Generelt bliver der etableret opholdspladser med bænke på strategiske placeringer fordelt på hele kirkegården. Målet er, at der i alle gravrum skal være mulighed for at sidde ned under besøg ved et gravsted.

Kirkegården skal forsat være et sted med plads til ro, sorg og minder for pårørende. Men, med inspiration fra teraphaver, skal kirkegården også tænkes som et rekreativt sted for dem der ikke kommer for at besøge et gravsted. For alle besøgende, kan kirkegården tilbyde sig som et rum for fordybelse, refleksion, samvær, naturoplevelser og kulturhistorisk forståelse.

Kulturhistorisk: Referencefoto. Ved at arbejde videre med de eksisterende gravsteds- og hækstrukturer videreføres stedets kulturhistorie - selv hvis der ikke længere foretages nye begravelser.

Rumligt: Referencefoto. Allerede afgrænsede områder som det nordvestlige område ved kapellet kan dyrkes som et egentligt rum.

Samvær: Referencefoto. Ved at lave adgangen til kirken have et åbent udtryk i klippet græs, fremstår indgangen som et tydeligere samlingssted.

IMPLEMENTERING

Udviklingsplanen angiver de overordnede linier for udviklingen på Birkerød Kirkegård, der er tænkt som en gradvis implementering af nye tiltag i takt med det økonomiske råderum og de naturlige fysiske ændringer, der sker efterhånden som gravsteder hjemfaldet og det traditionelle mosaikmønster af kiste- og urnegravsteder bliver mere og mere fragmentarisk. Med denne tilgang til udviklingsplanen vil ændringerne ske langsomt og der vil være en lang 'overgangsperiode' for ændringen af det nuværende udtryk til det udtryk, der beskrives i udviklingsplanen.

Der skal overordnet bygges videre på de landskabelige og beplantningsmæssige kvaliteter frem for at rydde og etablere nyt. Ved udvikling af et nyt delområde er udgangspunktet således, at den eksisterende beplantning bevares indtil, den er udlevet, med mindre, beplantningen er til hinder for realisering af en særlig, ønsket karakter i det specifikke delområde. Flere steder vil det f.eks. være muligt at reducere klipping og lugning ved indplantning af nye supplerende planter i sammensætning, så udtrykket bliver mindre 'friseret' og mere 'vildt'/naturligt'.

Udviklingsplanens enkeltdele består dels af driftsomlægninger, dels renoveringer og dels af egentlige nyanlæg. Herudover vil der være tiltag, der kræver involvering af flere interessenter (f.eks. naboer og menighedsråd).

Ved generelt at reducere omfanget af meget ressourcekrævende individuelle indretninger ændres den primære drift fra overalt at være meget intensiv til at blive mere ekstensiv i udvalgte delområder.

Driftsomlægninger omfatter de arbejder, der umiddelbart kan iværksættes udelukkende ved en egentlig ændring af den nuværende drift. Det er primært ændring af klippet græs til højt græs evt. med indpassede klippede stier i afdelinger med karakter af PARK.

Renoveringer omfatter de arbejder, der under alle omstændigheder skal udføres i perioden og som kræver økonomi til enten indkøb og/eller ekstern assistance. Det er arbejder som f.eks. udskiftning af eksisterende hækforløb og udskiftning af bænke.

Nyanlæg omfatter de arbejder, der ikke sædvanligvis indgår i den ordinære drift og i mere eller mindre grad kræver indkøb og evt. ekstern assistance eller en omprioritering af egne medarbejderressourcer. Det vil være ændring af f.eks. grusstier til græsarealer og ændringer af traditionelle gravsteder til nye typer gravsteder. I afdelinger med karakter af HAVE kan det f.eks. være sammenlægning af to rækker gravsteder til et sammenhængende beplantet felt med mindre blomstrende træer og stauderbunddække eller med midtstore/større træer og 'skovbund' eller inaktive gravsteder med perlegrus kan omlægges til græsareal eller areal med blomstrende bunddække. Det kan også være indplantning af enkelte træer og buske på udvalgte inaktive gravsteder i henhold til den langsigtede udviklingsplan.

Tiltag med flere interessenter er f.eks. ændring af kirkegårdens afgrænsning mod øst.

Salg af gravsteder er ikke stoppet, og kirkegårdsarealet nedlægges ikke som aktiv begravesplads.

Der kan fortsat begraves på kirkegården som hidtil.

I forbindelse med alle ændringer er det afgørende, at der informeres ved f.eks. skiltning i de aktuelle delområder. Erfaringsmæssigt vil en driftsomlægning kræve en tilvænningsperiode hos de besøgende, især ved f.eks. ændring fra klippede græsplænearealer til uklippet græs. Mange oplever det som sjusket eller manglende vedligeholdelse – og her vil tidlig orientering og oplysning være relevant.

Se bilag 2 for etapevis udvikling.

FOTO:
Referencefoto.

FOTO:
Referencefoto.

FOTO:
Referencefoto.

ØKONOMI

Der vil i udgangspunktet ikke blive tilført supplerende midler til større omlægninger eller nyanlæg ud over det samlede budget på kr. 500.000 (2021-kroner) for de fem kirkegårde. Der stilles derfor store krav til planlægning og prioritering af udviklingsplanens enkeltdele.

Nogle tiltag vil forholdsvis nemt kunne gennemføres ved enkle driftsomlægninger og tillige give synlige resultater relativt hurtigt. Det gælder f.eks. mindre nyanlæg som omlægning af grusflader til enten græs eller bunddække.

Forenklingen i kirkebygningens nærarealer i tilknytning til våbenhuset er vigtig for at fremhæve kirkebygningen og det gamle middelalderlige anlæg samt den umiddelbare sammenhæng med Præstegårdshaven.

Generelt opfordres til, at der igangsættes driftsomlægninger. Disse tiltag vil kunne gennemføres indenfor de afsatte driftsmidler og medvirke til en relativ hurtig opstart: 'Nu er vi i gang'.

Se bilag 2 for etapevis udvikling.

FOTO:
Referencefoto. Eksempel på simple staudevalg der giver rum og klare strukturer.

UDVIKLINGSPLAN I ETAPER

Nærværende udviklingsplan er overordnet og tjener som ramme for de ændringer, der forventes gennemført på kirkegården over de næste 40 år.

Det vil være nødvendigt med en yderligere detaljering af de enkelte tiltag efterhånden som enkeltdele prioriteres og igangsættes. Det anbefales, at projekteringen udføres etapevis i takt med, at de enkelte gravsteder hjemfalder og i forhold til den økonomi, der er til rådighed.

Som del af udviklingsplanen vil det være nødvendigt at ændre vedtægterne for de respektive afdelinger.

For alle ændringer, der berører aktive gravsteder, skal der indhentes accept fra de respektive gravstedsejere, før de planlagte ændringer gennemføres.

FOTO:
Referencefoto. Rumlighed skabes gennem gentækning af beplantning.

PLANTEKATALOG

Inspiration til plantevalg indenfor de seks typologier.

LUND

Træer:

Acer ginnala, Ild-Løn
Acer griseum, Papirbark-Løn
Ginkgo biloba, Tempeltræ
Laburnum watereri 'Vossii', Guldregn
Malus hybrida 'Butterball', Paradisæble
Malus hybrida 'Everste', Paradisæble
Malus hybrida 'Hyslop', Paradisæble
Malus sieboldii 'Hesse', Paradisæble
Prunus avium 'Plena', Fuglekirsebær
Salix alba Nordic 'Saba', Sølv-Pil

Bund:

Fragaria vesca, Skovjordbær
Geranium xx, Diverse Storkenæb
Hedera helix Nordic 'Hevil', Småbladet Vedbend
Hesperis matronalis, Natviol
Myrrhis odorata, Spansk Kørvel
Mysotis palustris, Eng-Forglemmigej
Omphalodes verna, Kærminde
Omphalodes verna 'Alba', Kærminde
Primula veris, Hulkravet Kodriver
Vinca minor Nordic 'Select', Liden Singrøn
Viola odorata, Martsviol

Løg:

Galanthus nivalis, Vintergæk
Hyacinthoides non-scripta, Alm. Klokkeskilla
Narcissus poeticus var. recurvus, Pinseliljer
Tulipa sylvestris, Skov-Tulipan

FOTO:
Vinca minor

TRÆGRUPPER OG SOLITÆRTRÆER

Træer:

Acer rufinerve, Løn
Cercidiphyllum japonicum, Hjertettræ
Cornus controversa, Etage-Kornel
Cydonia oblonga, Æblekvæde
Davidia involucrata, Duettræ
Ginkgo biloba, Tempeltræ
Juglans regia, Alm. Valnød
Larix x eurolepis, Hybrid-Lærk
Liriodendron tulipifera, Tulipantræ
Malus xx, Diverse Spise-Æbletræer
Platanus acerifolia, Platan
Prunus avium 'Plena', Fuglekirsebær
Prunus cerasifera 'Nigra', Blodblomme
Prunus serrula, Tibetansk Kirsebær
Pterocarya fraxinifolia, Vingevalnød
Quercus cerris, Frynse-Eg
Quercus frainetto, Ungarsk Eg
Quercus robur, Stilk-Eg
Quercus rubra, Rød-Eg

FOTO:
Juglans regia

DEN HØJE HAVE

Træer og buske:

Amelanchier laevis, Bærmispel
 Buddleja davidii, Sommerfuglebusk
 Cornus kousa, Korea-Kornel
 Cydonia oblonga, Æblekvæde
 Deutzia crenata Nordic 'Dippon', Stjernetop
 Euonymus europaeus, Alm. Benved
 Hydrangea arborescens 'Annabelle', Hortensia
 Hydrangea paniculata 'Limelight', Hortensia
 Magnolia sieboldii, Åkandemagnolie
 Rosa xx, Diverse buskroser
 Sambucus nigra 'Black Beauty', Rødbladede Hylde
 Taxus baccata, Alm. Taks

Bund:

Alchemilla mollis, Løvefod
 Anemone Japonica-hybrid 'Honorine Jobert', Høst-Anemone
 Anemone Japonica-hybrid 'Königin Charlotte', Høst-Anemone
 Aquilegia vulgaris, Alm. Akeleje
 Cephalaria gigantea, Skælhoved
 Convallaria majalis, Liljekonval
 Epimedium rubrum, Bispehue
 Euonymus fortunei 'Nirans', Krybende Benved
 Fragaria vesca, Skovjordbær
 Geranium xx, Diverse Storkenæb
 Hosta hybrid 'Royal Standard', Funkie
 Hosta sieboldiana 'Snowflakes', Funkie
 Hosta undulata 'Albomarginata', Funkie
 Miscanthus sinensis 'xx', Diverse Elefantgræs-sorter
 Molinia arundinacea 'xx', Diverse Blåtop-sorter
 Myrrhis odorata, Spansk Kørvel
 Omphalodes verna, Kærminde
 Omphalodes verna 'Alba', Kærminde
 Paeonia officinalis 'xx', Diverse Pæon-sorter
 Primula veris, Hulkravet Kodriver
 Sedum spectabile 'Stardust', Kinesisk Sankthansurt
 Sedum telephium 'Herbstfreude', Sankthansurt
 Telekia speciosa, Stor Tusindstråle
 Viola odorata, Martsviol
 Waldsteinia ternata, Guld-Jordbær

Løg:

Allium aflatunense, Prydløg
 Galanthus nivalis, Vintergæk
 Narcissus 'February Gold', Påskelilje
 Narcissus poeticus var. recurvus, Pinselilje
 Tulipa sylvestris, Skov-Tulipan

DEN LAVE HAVE:

Træer og buske:

Amelanchier laevis, Bærmispel
 Buddleja davidii, Sommerfuglebusk
 Cornus kousa, Korea-Kornel
 Cydonia oblonga, Æblekvæde

Bund:

Alchemilla mollis, Løvefod
 Anaphalis triplinervis, Perlekurv
 Anemone Japonica-hybrid 'Honorine Jobert', Høst-Anemone
 Anemone Japonica-hybrid 'Königin Charlotte', Høst-Anemone
 Astrantia major, Stjernesker
 Cephalaria gigantea, Skælhoved
 Convallaria majalis, Liljekonval
 Deutzia crenata Nordic 'Dippon', Stjernetop
 Euphorbia polychrome, Forårsvortemælk
 Geranium xx, Diverse Storkenæb
 Helenium bigelovii 'The Bishop', Solbrud
 Helenium hybrid 'xx', Div. Solbrud-sorter
 Hemerocallis hybrid 'xx', Div. Daglilje-sorter
 Hosta hybrid 'Royal Standard', Funkie
 Hosta sieboldiana 'Snowflakes', Funkie
 Hosta undulata 'Albomarginata', Funkie
 Hydrangea arborescens 'Annabelle', Hortensia
 Hydrangea paniculata 'Limelight', Hortensia
 Miscanthus sinensis 'xx', Diverse Elefantgræs-sorter
 Molinia arundinacea 'xx', Diverse Blåtop-sorter
 Lavandula angustifolia 'Hidcote Blue', Lavendel
 Lysimachia clethroides, Fredløs
 Myrrhis odorata, Spansk Kørvel
 Omphalodes verna, Kærminde
 Omphalodes verna 'Alba', Kærminde
 Paeonia officinalis 'xx', Diverse Pæon-sorter
 Primula veris, Hulkravet Kodriver
 Salvia nemorosa 'Ostfriesland'
 Sedum spectabile 'Stardust', Kinesisk Sankthansurt
 Sedum telephium 'Herbstfreude', Sankthansurt
 Viola odorata, Martsviol

Løg:

Allium aflatunense, Prydløg
 Galanthus nivalis, Vintergæk
 Narcissus 'February Gold', Påskelilje
 Narcissus poeticus var. recurvus, Pinselilje
 Narcissus triandrus 'Thalia', Orkide-Narcis

FOTO:
 Epimedium rubrum, Bispehue

KAPITEL 3 – ANALYSE

EKSISTERENDE FORHOLD

BRUGEN

De primære besøgende på kirkegården kommer for at sørge og mindes afdøde. Nogle kommer også for at nyde de grønne omgivelser, kirkegårdskulturen, arkitekturen og naturen, - enten alene eller i grupper.

Kirkegården er tilgængelig for besøgende til fods, men inviterer ikke til ophold. Det er ikke muligt at besøge området uden at se gravsteder, og den eksisterende færdsel og anvendelse af området er i dag lille.

RAMMEN

Kirkegården er beliggende centralt i et grønt strøg, der mod nord strækker sig mod Cathrinelystparken og mod syd når parkarealerne omkring Birkerød Kunstforening. Mod øst udgør parkeringspladsen omkring Vilhelm la Cours vej et uroligt møde med gågadens bagside. Mod vest grænser kirkegården op til et boligareal. Kirkegården er i sin helhed omkranset og markeret af en kirkegårdsmur, der flere steder står i bed med en bund af stauder og klippede takshække. Kirkegården ligger centralt placeret i byen, hvor gående passerer op og ned ad Hovedgaden.

FLADEN

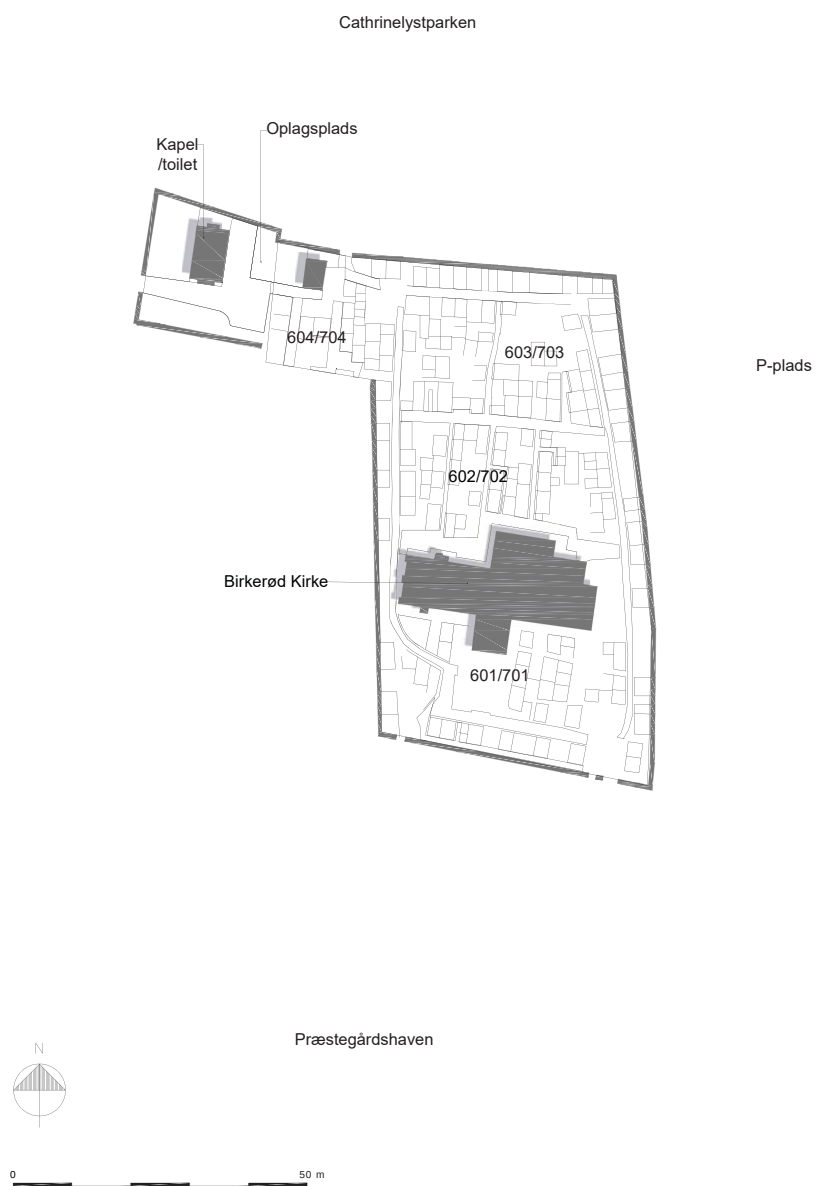
Ankomstarealet til kirken er belagt med store rektangulære granitfliser, brudt af chaussésten. Derudover er stier og gravsteder i perlegrus gennemgående, afbrudt af hjemfaldne gravesteder og fællesarealer i klippet græs. Fladen inddeles af klippede hække og enkelte træer.

INDRE STRUKTUR

Kirkegårdens udtryk bærer forsat præg af gravrummenes lineære strukturer, men efterhånden som grave er hjemfaldet, er denne struktur gradvist i opløsning.

PLAN, 1:1000.
Indre strukturer.

GRAVFORHOLD - BEHOV, TYPER OG TENDENSER

Birkerød Kirkegård består af fire afdelinger til både kiste- og urnegravsteder, der enten er omkranset af hæk eller anlagt i et græsareal. De gamle traditionelle kistegravsteder, der stadig er i brug kan anvendes til kistebegravelser. På gravsteder, hvor brugsretten er erhvervet efter december 1994, kan kun nedsættes urner.

TENDENSER I UDVIKLINGEN AF GRAVSTEDSTYPER

- Det traditionelle gravsted med perlegrus, fint havepræg og omkransende hække, er under afvikling
- Flere ønsker ikke længere et standardgravsted, som ligner de andres. Man vil have noget individuelt eller anderledes/unikt. Kirkegårdene i Danmark skal derfor ikke være ens i indretning og gravstedsanlægstyper – der skal være flere forskellige valgmuligheder, så man kan finde det der passer præcis til ens individuelle ønsker
- Nutidens mennesker har brug for at trække mere natur ind i de omgivelser de lever i (byerne), og det afspejler sig også i ønskerne til omgivelserne på kirkegårdene
- Fremtidens kirkegårde skal være indrettet grønnere, mere naturprægede, og således at der er bedre muligheder for udnyttelse af "overskudsarealer" til rekreative formål

0 50 m

PLAN, 1:1000.
De fire afdelinger på Birkerød Kirkegård

Kort

Udviklingsplanen indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering: KORT1, KORT2 og KORT3. Juli 2020.

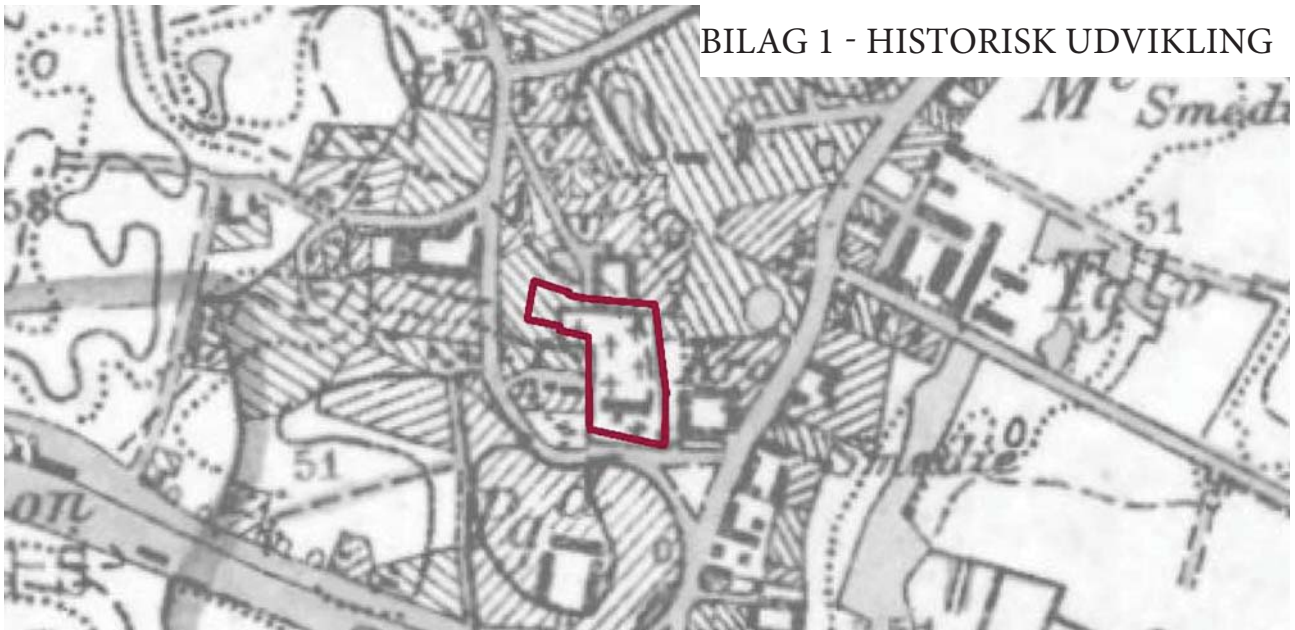
Foto

OPLAND

Tranevej 16, 2. sal

2400 København NV

BILAG 1 - HISTORISK UDVIKLING

KORT1, 1:5000
Historisk kort. 1842-1899.

KORT2, 1:5000
Historisk kort. 1901-1971.

KORT3, 1:5000
Ortofoto. Sommer 2008.

BILAG 2 - ETAPEVIS UDVIKLING

I nedenstående forslag til etapevis udvikling er der som udgangspunkt regnet med opretholdelse af den nuværende bemanning på kirkegården og et samlet årligt afsætningsbeløb (i 2021-kroner) på kr. 500.000 ekskl. moms for Vedbæk Kirkegård, Assistens & Søholm Kirkegård, Høsterkøb Kirkegård, Søllerød Kirkegård og Birkerød Kirkegård.

Afsætningsbeløbet er ikke fordelt ligeligt mellem kirkegårdene, men fordelt i forhold til det vurderede behov for at kunne gennemføre udviklingsplanen.

Egentlige driftsomlægninger indpasses efterhånden som det giver mening i forhold til ressourceoptimering.

Grusstier omlægges til græs efterhånden som hele stistrækninger eller i det mindste sammenhængende forløb kan omlægges under hensyntagen til fortsat aktive gravsteder.

Flere aktiviteter strækker sig over flere år / perioder, idet ændringerne af hensyn til aktive / inaktive gravsteder ikke kan gennemføres sammenhængende. Der vil af samme årsag også være aktiviteter, der 'færdiggøres' senere end det herunder anførte.

SAMLET OVERSIGT

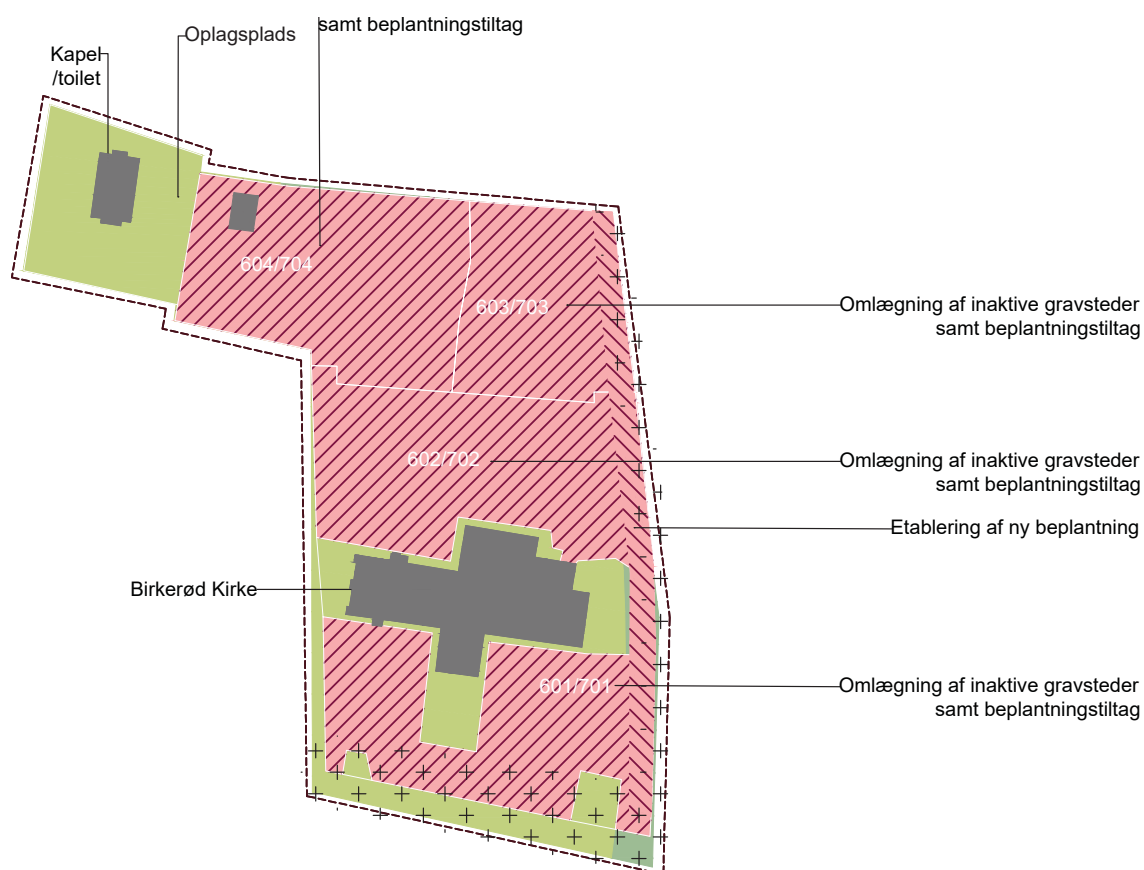
År	Vedbæk Kirkegård	Assistens & Søholm Kirkegård	Høsterkøb Kirkegård	Søllerød Kirkegård	Birkerød Kirkegård	Samlet
2021	190.000	160.000	50.000	70.000	30.000	500.000
2022	265.000	200.000	0	20.000	15.000	500.000
2023	220.000	200.000	40.000	30.000	10.000	500.000
2024	210.000	210.000	20.000	30.000	30.000	500.000
2025	190.000	160.000	70.000	40.000	40.000	500.000
2026	140.000	130.000	150.000	50.000	30.000	500.000
2027	165.000	200.000	0	50.000	85.000	500.000
2028	210.000	160.000	40.000	50.000	40.000	500.000
2029	240.000	160.000	30.000	50.000	20.000	500.000
2030	240.000	160.000	40.000	50.000	10.000	500.000
2031-35	840.000	530.000	250.000	460.000	420.000	2.500.000
2036-40	640.000	680.000	540.000	210.000	430.000	2.500.000
2041-45	1.250.000	110.000	860.000	270.000	10.000	2.500.000
2046-50	510.000	245.000	620.000	575.000	550.000	2.500.000
2051-55	700.000	380.000	300.000	1.050.000	70.000	2.500.000
2056-60	1.070.000	230.000	200.000	750.000	250.000	2.500.000
Samlet	7.080.000	3.915.000	3.210.000	3.755.000	2.040.000	20.000.000

Skema med fordeling af budget-midler på de enkelte kirkegårde.

DETALJERET OVERSIGT - BIRKERØD KIRKEGÅRD

År	Emne	Fremtidig karakter	Økonomi kr.	Økonomi i perioden kr.
2021	Omlægning af inaktive gravsteder til græs.	Have	10.000	30.000
	Etablering af ny beplantning (træer og buske) langs kirkegårdens østlige afgrænsning.	Park	20.000	
2022	Omlægning af inaktive gravsteder til græs.	Have	10.000	15.000
	Etablering af ny beplantning (træer og buske) langs kirkegårdens østlige afgrænsning.	Park	5.000	
2023	Omlægning af inaktive gravsteder til græs.	Have	10.000	10.000
2024	Omlægning af inaktive gravsteder til græs.	Have	20.000	30.000
	Afsat til driftsommelægninger generelt.		10.000	
2025	Omlægning af inaktive gravsteder til græs.	Have	20.000	40.000
	Etablering af ny beplantning (træer og buske) langs kirkegårdens østlige afgrænsning.	Park	10.000	
	Afsat til driftsommelægninger generelt.		10.000	
2026	Udskiftning af hække, hvor det er nødvendigt.	Have	30.000	30.000
2027	Indplantning af træer og karaktergivende buske.	Have	20.000	85.000
	Etablering af ny beplantning (træer og buske) langs kirkegårdens østlige afgrænsning.	Park	25.000	
	Udskiftning af hække.	Have	40.000	
2028	Indplantning af træer og karaktergivende buske.	Have	40.000	40.000
2029	Omlægning af inaktive gravsteder til græs.	Have	20.000	20.000
2030	Omlægning af inaktive gravsteder til græs.	Have	10.000	10.000
2031-35	Forenkling af kirkebygningens nærarealer.	Have	400.000	420.000
	Omlægning af inaktive gravsteder til græs.	Have	20.000	
2036-40	Omlægning af inaktive gravsteder til græs.	Have	30.000	430.000
	Etablering af plantebed (bunddække og løg) langs den østlige kirkegårdsmur (indersiden).	Park	145.000	
	Etablering af ny beplantning (træer og buske) langs kirkegårdens østlige afgrænsning.	Park	85.000	
	Omlægning af grusstier til græs.	Have	50.000	
	Omlægning af inaktive gravsteder til bunddække.	Have	60.000	
	Etablering af nye stier/siddepladser	Have	60.000	
2041-45	Omlægning af grusstier til græs.	Have	10.000	10.000
2046-50	Etablering af plantebed (bunddække og løg) langs den østlige kirkegårdsmur (indersiden).	Park	75.000	550.000
	Etablering af Kapelhave og ændringer i arealet i tilknytning til kapel/toiletbygning og oplagsplads.	Have	375.000	
	Omlægning af plantebed langs den sydlige kirkegårdsmur (ydersiden, helt frem til og med p-plads)	Fællesareal	100.000	
2051-55	Etablering af plantebed langs den sydlige kirkegårdsmur (indersiden)	Have	70.000	70.000
2056-61	Udvidelse af øverste plateau, forplads	Have	150.000	250.000
	Etablering af siddeplads (inkl. indkøb af bænke).	Have	100.000	

BILAG 3 - ETAPEVIS UDVIKLING (KORT)

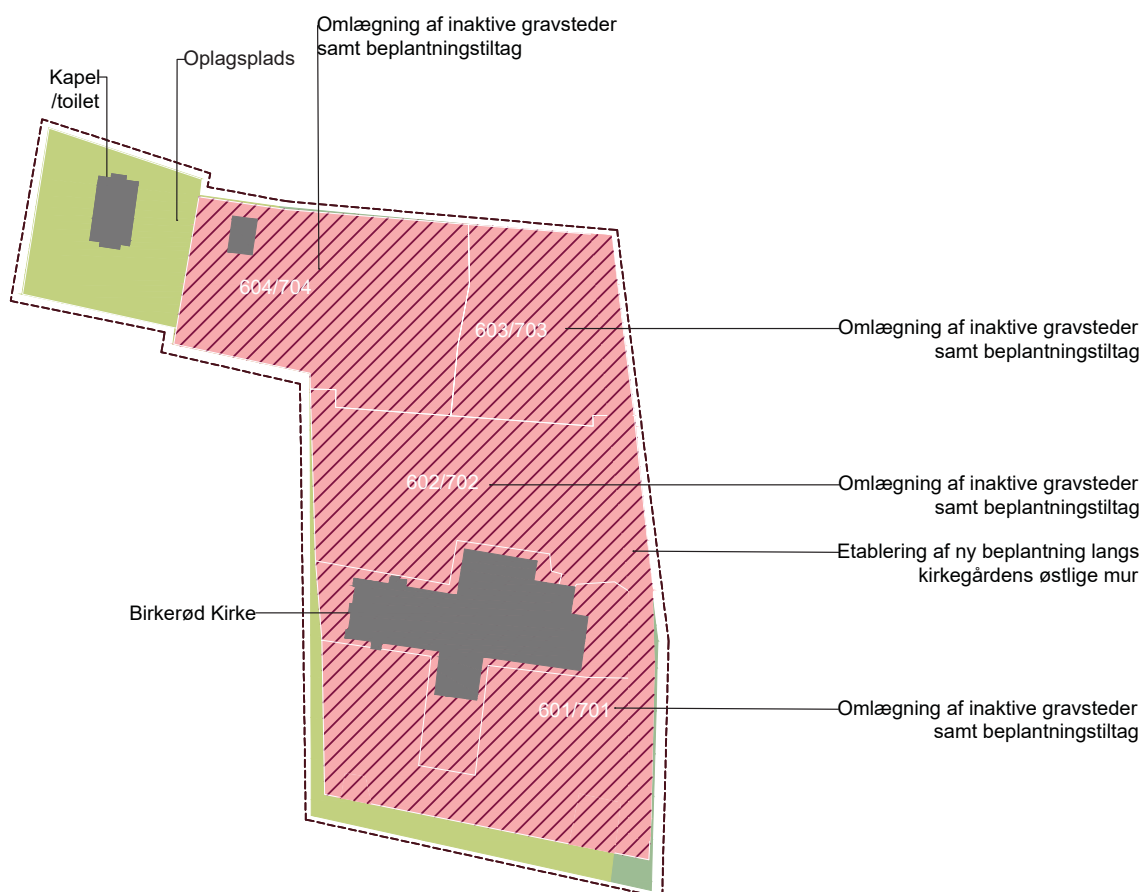

2021-2031

- Område der udvikles, renoveres eller omlægges i perioden
- Område der periodisk nedlukkes for nysalg
- Karakter af PARK
- Karakter af HAVE

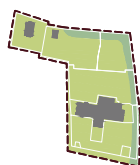

0 50 m

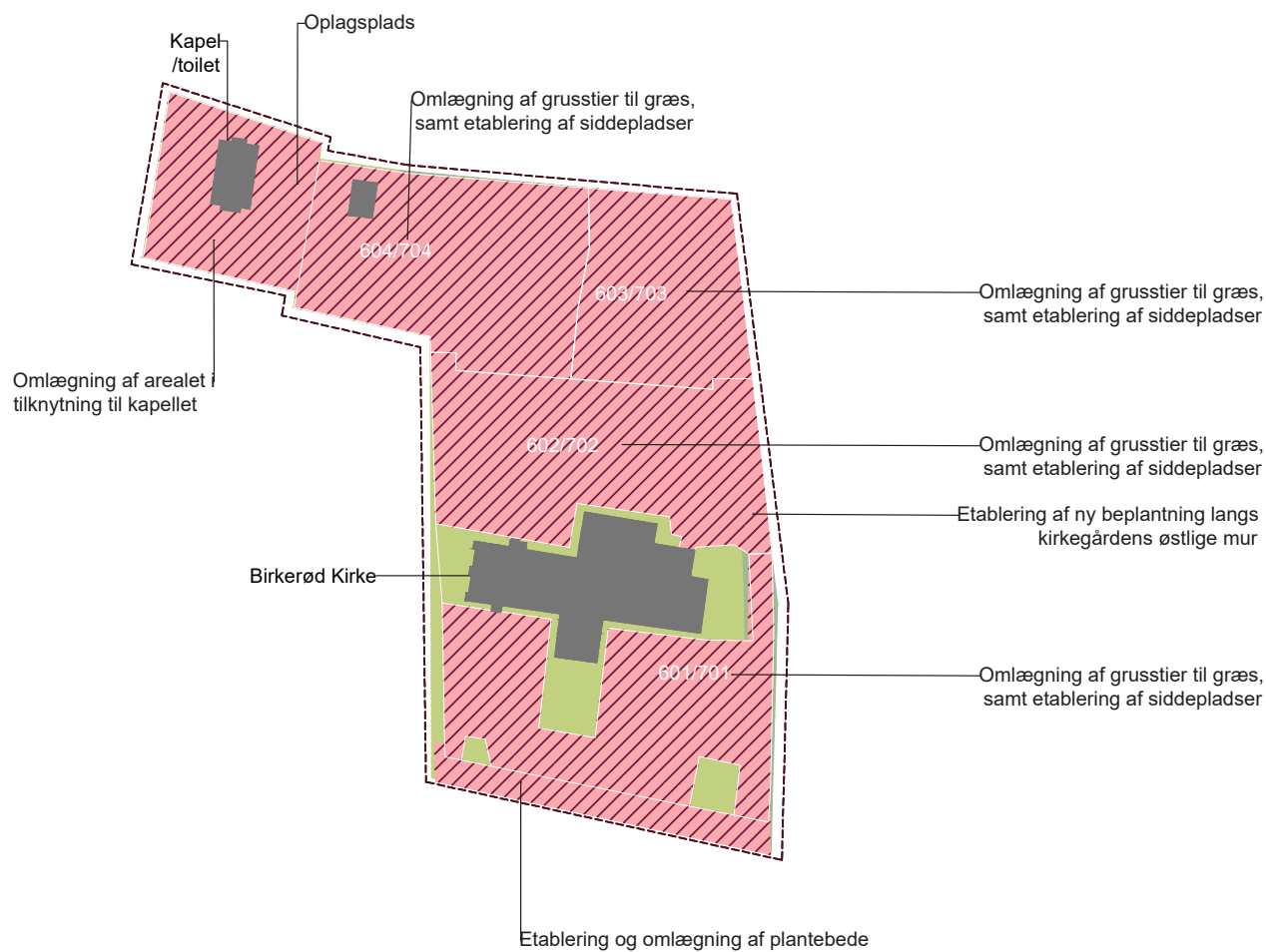
2032-2041

- Område der udvikles, renoveres eller omlægges i perioden
- Karakter af PARK
- Karakter af HAVE

0 50 m

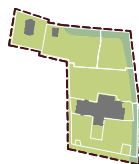

2042-2061

 Område der udvikles, renoveres eller omlægges i perioden

 Karakter af PARK

 Karakter af HAVE

0 50 m